

Orientalism i amerikansk säkerhetsdiskurs

Iran som potentiellt kärnvapenhot

Abstract

Iran besitter i nuläget inte kärnvapen. Trots detta ser USA den Islamiska staten Iran som ett av de främsta hoten mot den amerikanska säkerheten. Hotet består i att man från amerikanskt håll befarar att Iran under hemlighet och i fientligt syfte skulle utveckla kärnvapen. Med hjälp av diskursanalys och Edward Saids teorier kring orientalism söker vi påvisa ett kontinuerligt orientalistiskt tänkande inom den amerikanska säkerhetsdiskursen gentemot Iran. Teorin betonar bland annat det asymmetriska förhållandet mellan västvärlden och ”orienten”, hur en uppdelning görs i ”vi” och ”de andra” samt orientens underlägsenhet och oförenlighet med väst. Diskursen analyserades genom att studera utvalda tidningsartiklar i *New York Times* och *Washington Post* samt presidenttuttalanden under hösten 2001 och våren 2010. Vi fann att det inom den amerikanska säkerhetsdiskursen framträder en rad orientalistiska tendenser. I det analyserade materialet görs en uppdelning i ”vi” och ”de andra”, tillskrivningar av motsatta attribut samt en framställning av Iran som inkapabla att styra sig själva.

Nyckelord: Iran, orientalism, USA, kärnkraft/kärnvapen, säkerhet, hot, diskursanalys

Antal ord: 9082.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning	2
1.2	Bakgrund	3
1.3	Disposition	3
2	Teori och metod	4
2.1	Postkolonial teori	4
2.1.1	Orientalism	4
2.2	Kritisk diskursanalys	5
2.2.1	Avgränsning av diskurs	7
2.3	Tillämpning av metod	7
2.3.1	Nodalpunkter	8
3	Empiriskt material	10
3.1	Urval	10
4	Analys	12
4.1	Oktober 2001 – februari 2002	12
4.1.1	Det internationella samfundet och terroristerna	13
4.1.2	Iran som inkapabla att styra sig själva	14
4.1.3	Underliggande ton och subtila budskap	15
4.1.4	Bush – ”State of The Union”	16
4.2	April – maj 2010	17
4.2.1	Det internationella samfundet och terroristerna	17
4.2.2	Iran som inkapabla att styra sig själva	19
4.2.3	Underliggande ton och subtila budskap	19
4.2.4	Obama – ”Closing remarks”	20
5	Slutsats	22
6	Referenser	24

1 Inledning

Vi vill i vår uppsats genom diskursanalys söka svara på om det inom amerikansk säkerhetsdiskurs finns spår av det Edward Said kallar orientalism gällande Iran och statens möjlighet att tillförskansa sig kärnvapen. Vi gör detta genom att i uppsatsen granska två tillfällen då Iran till följd av det internationella säkerhetsläget diskuterats i högre grad inom de då rådande amerikanska presidentadministrationerna. Den första perioden är månaderna efter den av USA ledda ockupationen av Afghanistan, den andra är månaderna kring den internationella konferensen kring kärnteknik vilken USA stod värd för.

I vår diskursanalys undersöker vi två av de största dagstidningarna i USA, *New York Times* samt *Washington Post* och deras bevakning av den iranska kärnvapenfrågan under de ovan nämnda tidsperioderna. Vi ämnar inte analysera eventuella skillnader mellan de olika tidningarna. Vi anser heller inte att tidningarnas politiska färg är av betydelse för vår studie. Valet av två tidningar görs för att, i den mån detta är möjligt, bredda materialet i syfte att lyfta analysen från enbart en tidnings specifika diskurs. Vi ser ytterligare på två tal av de för tiden sittande presidenterna.

Som ovan nämnt kommer vi i uppsatsen att behandla den amerikanska säkerhetsdiskursen och huruvida det i den går att skönja spår av det Edward Said kallar orientalism. För att förtydliga denna analys krävs en förklaring av vad vi menar med säkerhetsdiskurs. Till detta har vi tagit hjälp av Jutta Weldes som i sin bok *Constructing National Interests* behandlar amerikansk säkerhetspolitik under kalla kriget och mer specifikt under den så kallade Kubakrisen. Trots att denna period skiljer sig markant från vår studie anser vi att hennes tankar kring säkerhet och det hon kallar *security imaginaries* även går att tillämpa gällande Iran och deras kärnteknikprogram.

Weldes hävdar att nationella intressen är sociala konstruktioner vilka får sin innebörd genom de kulturellt etablerade tolkningarna inom vilken världen förstås (Weldes, 1999, s. 10). Dessa kulturella tolkningar av omvärlden är tolkningar eftersom de kan uppfattas olika beroende på stat, kultur eller samhälle. Inom en stat blir dessa tolkningar efter hand dock sanningar och skapar således ett specifikt ”klimat” inom vilken utrikespolitiken verkar; det är detta klimat Weldes kallar *security imaginaries*. En stats *security imaginaries* förser beslutsfattare inom staten med ett råmaterial utifrån vilket representationer av stater samt det internationella systemet sedan konstrueras; det nationella intresset föds i sin tur ur dessa representationer (ibid). Det nationella intresset för en specifik stat är således i grunden beroende av hur statens *security imaginaries* ser ut; därigenom är hot och säkerhet knutet till den kultur eller klimat inom vilken de formuleras. Det är vad Weldes kallar *security imaginaries* som i vår uppsats benämns som säkerhetsdiskurs. Vi ämnar således söka svar på om det inom den amerikanska

statens specifika säkerhetsdiskurs går att skönja spår av ett orientalistiskt tänkande.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med den här uppsatsen är att utreda huruvida det i den amerikanska säkerhetsdiskursen vi redogjort för ovan går att se spår av ett orientalistiskt tänkande. Diskursanalys kan anses ha spår av en socialkonstruktivistisk tankegång vilket vi menar gör metoden användbar tillsammans med postkolonial teori. Vi är dock medvetna om att det tillåtna omfånget på uppsatsen inte tillåter till alltför djupgående analys av diskursen vilket har vissa följder på det slutgiltiga resultatet.

Analysen av den sociala praktiken inom diskursen blir exempelvis lidande, vilket vi är medvetna om; intressant vore således att i framtida studier ta fasta även på den aspekten. Valet av material kommer även det att påverkas av de fastställda ramarna för uppgiften. Antalet artiklar och tal är inte tillräckligt stort för att vi skall kunna dra klara slutsatser kring utbredningen av orientalism inom säkerhetsdiskursen; vi ämnar därigenom främst söka visa på spår av densamma. Studien har således inga generaliserande ambitioner gällande orientalism i amerikansk säkerhetsdiskurs i stort. Vi söker dock att påvisa en koppling mellan orientalism och säkerhet i vårt specifika fall. Då vi i vår uppsats gör två nedslag inom det senaste decenniet undersöker vi förvisso diskursen under olika perioder men har inte som avsikt att visa på förändring eller likhet över tid. Vi avser snarare påvisa att den amerikanska säkerhetsdiskursen gentemot Irans kärnteknikprogram, trots förändring inom styrningen i den amerikanska staten, visat sig vara relativt likartad.

Edward Said menar på att det inom västerländsk litteratur och rapportering av skeenden i ”orienten” går att se en rad gemensamma antaganden samt ställningstaganden. Exempel på dylika är en uppdelning i ”vi” och ”dem” samt en framställning av ”orientalen” som motpol till västerlänningen; detta genom orientalens tillskrivna attribut såsom irrationell, ociviliserad samt otillförlitlig eller impulsiv. Trots att Said behandlar västs syn på hela det han kallar orienten, infattande mellanöstern såväl som exempelvis Kina och Indien, anser vi att hans teorier i sin helhet går att tillämpa på Iran. Detta eftersom det enligt Said inte sker någon uppdelning av ”orientaler” utan hela det geografiska området och dess kulturer behandlas som ett ämne, vilket ger teorin samma verkan oavsett vilken del av orienten som analyseras. Vår frågeställning lyder således:

- Går det i den amerikanska säkerhetsdiskursen att skönja spår av ett kontinuerligt orientalistiskt tänkande i relation till Irans kärnteknikprogram?

Det är utifrån den ovanstående frågeställningen och Saids teori om orientalism vi identifierat de nodalpunkter som utgör våra operationella begrepp och således grunden för vår diskursanalys.

1.2 Bakgrund

I studien ämnar vi som redan nämnts analysera delar av den amerikanska säkerhetsdiskursen i relation till Irans potentiella kärnvapenprogram. För att klargöra det aktuella läget och således bidra till en bättre förståelse av ämnet följer här en kort presentation av det iranska kärnteknikprogrammet.

Programmet tog sin början under mitten av 1970-talet (www-pub.iaea.org), då Iran förövrigt fortfarande styrdes av Mohāammad-Rezā Shah Pahlavi. Två kärnkraftsreaktorer planlades vid Bushehr men projektet stannade upp revolutionsåret 1979. I det skedet var byggandet av de två reaktorerna relativt långtkommet. I och med ett avtal med Kina om köp av material återupptogs projektet år 1991; avtalet förverkligades dock aldrig. Idag är färdigställandet av kärnkraftreaktorerna vid Bushehr det enda fortgående kärnteknikprojektet i Iran. Landet har dock inget fungerande, elektricitetsalstrande kärnkraftverk än (ibid). Således finns det heller inget verifierbart bevis på att Iran skulle utveckla kärnvapen.

1.3 Disposition

Uppsatsen inleds med en genomgång av studiens syfte och frågeställning. Därefter en bakgrund till ämnet samt vissa klargöranden viktiga för förståelsen av studien. I kapitel 2 följer en redogörelse och motivering för val av teori och metod. Kapitlet inkluderar således en genomgång av postkolonial teori och Edward Saids tankar kring orientalism, samt av den kritiska diskursanalysen och delar av Laclau och Mouffes diskursteorier. Sedan följer en avgränsning av den amerikanska säkerhetsdiskursen, samt en översikt över studiens operationella begrepp, dvs. studiens centrala nodalpunkter. Dessa nodalpunkter, eller operationella begrepp, utgör ett grundläggande verktyg för vår analys. I kapitel 3 följer en redogörelse och motivering för studiens tidsmässiga avgränsning samt för urvalet av vårt empiriska material. Kapitel 4 inkluderar en presentation av våra två tidsmässiga nerslag, samt analysen av vårt utvalda material med utgångspunkt i postkolonialismen, orientalismen och studiens centrala nodalpunkter. I kapitel 5 summerar vi studien och drar slutsatser kring den eventuella förekomsten av orientalism inom USA:s säkerhetsdiskurs gentemot Irans kärnteknikprogram.

2 Teori och metod

2.1 Postkolonial teori

Inom internationella relationer är den postkoloniala teorin en relativt ny teoriskola – trots att teorin behandlar många av de viktiga aspekterna i ämnet, exempelvis relationer mellan stater och förhållandet mellan den industriella världen och utvecklingsländerna (Smith; Owens, 2006, s. 288). Postkolonialism är dock en mångfasetterad teori och kan svårigen beskrivas endast på ett sätt; teorin varierar beroende på teoretiker. Som namnet antyder studerar vissa teoretiker vikten av, samt vilka följder den koloniala tiden fört med sig – vad som skett efter kolonialismen (ibid). Att kolonialismen skulle ha upphört är å andra sidan inte en självklarhet för andra teoretiker. Därigenom söker teoretiker även finna spår av fortsatt kolonialism eller snarlika konstruktioner av maktutövande och kontroll utförd av stater eller dylika aktörer utanför den egna maktsfären (ibid). En av de centrala frågorna inom postkolonialism är de stora ojämlikheter som råder på det globala planet, de maktformer vilka gör detta möjligt samt den fortsatta dominansen över det som Antonio Gramsci kallar ”subaltern peoples” (ibid); vilket syftar till folk utanför den hegemoniställning ”väst” enligt honom innehar.

Edward Said kan anses vara en av de postkoloniala tänkare som i sina studier söker påvisa hur arvet från kolonialtiden än idag påverkar maktstrukturerna inom den internationella politiken. Genom framställningar i bland annat litteratur genom de gångna decennierna har väst och öst porträtteras och formats vilket gett upphov till den synen ”vi” idag har på ”dem”. Dessa sinnesbilder har även varit avgörande för den militära samt ekonomiska dominansen av väst över öst (Smith; Owens, 2006, s. 289).

2.1.1 Orientalism

I vår uppsats ämnar vi – vad gäller postkolonial teori – främst använda oss av Edward Saids teorier och tankegångar. Detta eftersom Said så gott som uteslutande behandlar de specifika områden vi önskar undersöka; inneslutande mellanöstern och huvudsakligen islamska territorier. Said ägnar även jämförelsevis mycket tanke till Iran och problemen staten stött på i form av motverkan från yttre krafter, bland annat i sin bok *Covering Islam*. Vid sidan av den boken har även *Orientalism* till stor del kommit att forma den postkoloniala teorin gällande huvudsakligen mellanöstern.

Teorin bygger främst på en tanke om att väst ser på öst på ett specifikt vis; gällande kultur och den mänskliga naturen såväl som politiska samt ekonomiska möjligheter. Said nämner exempelvis hur en läsare av New York Times veckorna efter den iranska revolutionen 1979 får informationen att iranier är ”shiamuslimer vilka längtar efter martyrskap, leds av en irrationell Khomeini, hatar Amerika, fast beslutna att förgöra de satanistiska spionerna, ovilliga att kompromissa och så vidare” [vår översättning] (Said, 1997, s. 104). Detta kan ses som ett typiskt utdrag ur Suids teoretiska tankegångar om hur väst framställer araber, muslimer och/eller ”orientaler” som motbilden till det civiliserade Europa med motsatta personligheter och en motsatt erfarenhet (Said, 2006, s. 64). Som ovan nämnt leder det till en utkristalliserad bild av ”vi” och ”dem” men viktigt att nämna är att dessa även kopplas till specifika attribut, vilka vi är intresserade av att undersöka. Dyliga attribut kunde vara rationell kontra irrationell samt civiliserade kontra barbarer. Dessa kommer måhända inte i uttryck fullständigt klart vilket ökar behovet att söka efter mer subtila antydningar.

2.2 Kritisk diskursanalys

Vi väljer att studera förekomsten av orientalism inom delar av amerikansk säkerhetsdiskurs med hjälp av kritisk diskursanalys. Diskurs är i sig ett svårdefinierat begrepp, men kan ses som ”ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av världen)” (Winther Jørgensen; Phillips, 2000, s. 7). Innebörden av begreppet diskursanalys blir således olika beroende på hur vi väljer att definiera diskurs, men ett gemensamt drag vid olika diskursanalytiska inriktningar är att de är ”systematiska studier av diskurser” (Bergström; Boréus, 2005, s. 307).

Winther Jørgensen och Phillips skiljer just mellan tre huvudkategorier av diskursanalys; diskursteori, kritisk diskursanalys, och diskurspsykologi. De tre skiljer sig åt bland annat vad gäller sättet att studera språkbruket i människors sociala interaktion. Den kritiska diskursanalysen skiljer sig från de övriga två genom att i större utsträckning söka göra konkreta lingvistiska textanalyser av det sociala språkbruket med hjälp av tydligt lingvistiska analysverktyg. (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 68f; Bergström *et al*, 2005, s. 323)

Eftersom syftet med vår uppsats är just att undersöka förekomsten av orientalism inom amerikansk säkerhetsdiskurs genom textnära analys av utvalda amerikanska tidningsartiklar, framstår kritisk diskursanalys som den mest relevanta forskningsmetoden.

Den kritiska diskursanalysens mest centrala teoretiker, Norman Fairclough, poängterar hur diskurs enbart är en liten beståndsdel av en större social praktik. Till skillnad från exempelvis Laclau och Mouffe gör den kritiska diskursanalysen en åtskillnad mellan diskursiva och andra sociala, icke-diskursiva praktiker. (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 13) Fairclough använder ett tredimensionellt diskursbegrepp där han skiljer mellan diskurs som konkret text, som diskursiv praktik och slutligen som social praktik. (Bergström *et al*, 2005, s. 321-322)

Winther Jørgensen och Phillips gör en liknande indelning i sin trestegsmodell för genomförandet av en kritisk diskursanalys. Det första steget innebär en analys av den diskursiva praktiken, vari man studerar produktionen samt konsumtionen av text (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 67). Det andra steget innebär en analys av språkbrukets textuella dimension, vilket innebär en analys av hur diskurser skapas genom användning av bestämda lingvistiska element som exempelvis grammatik och ordval. Det tredje avslutande steget innebär en analys av den bredare sociala praktiken. (Winther Jørgesen *et al*, 2000, s. 177-179) För Faircloigh tar sig den sociala praktiken uttryck i form av en *diskursordning*, där specifika texter och diskursiva praktiker relateras till andra diskurser i diskursordningen för så att kunna säga något om hur diskursordningen är konstruerad. (Bergström *et al*, 2005, s. 324)

Bergström och Boréus poängterar hur diskursens innebörd och omfång bestämmas av vilka av begreppets dimensioner som tas med i en konkret diskursanalytisk undersökning. (2005, s. 308) Samtidigt hävdar Winther Jørgensen och Phillips att studier av enskilda texter gör det svårare att undersöka den bredare sociala praktiken. Vi försöker bredda analysen genom att studera offentliga tal, men till följd av uppsatsarbetets begränsade utrymme kommer studien att begränsas till att undersöka delar av den amerikanska säkerhetsdiskursens textuella och diskursiva praktik. Den sociala praktiken kring amerikansk säkerhetsdiskurs kommer vi inte att gå närmare in på. Således vill vi också poängtera att vår studie av utvalda amerikanska tidningsartiklar syftar till att avspiegla en *del* av den amerikanska säkerhetsdiskursen i relation till Irans potentiella kärnvapenprogram. Då tidningsartiklarna enbart utgör en del av en större diskursordning kan de inte anses representera ”hela” den amerikanska säkerhetsdiskursen. (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 94)

Trots valet av kritisk diskursanalys kommer vi även att applicera vissa av Laclau och Mouffes operationella begrepp på vår analys. I kapitel 2.2.1 beskriver vi hur så kallade *flytande signifikanter* bidrar till att identifiera och avgränsa den övergripande diskursordningen och den amerikanska säkerhetsdiskursen kring Irans kärnteknikprogram mer specifikt. Vidare kommer identifieringen av vissa så kallade *nodalpunkter* att underlätta arbetet med att undersöka ett eventuellt orientalistiskt säkerhetstänk i de amerikanska tidningsartiklarna. Laclau och Mouffe ser en sådan nodalpunkt som ”ett privilegierat tecken kring vilket de andra tecknen ordnas och från vilket de får sin betydelse”. (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 33) Nodalpunkter kan även kopplas samman i så kallade *ekvivalenskedjor*, i vilka dessa får sin identitet och faktiska innebörd genom att uttryckas relationellt. (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 51, 57-58). Vår relationella identitet uttrycks genom att ”vi” skapar vår identitet genom att identifiera vilka ”de” är, dvs. vilka ”vi” *inte* är (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 51). Vår identitet tar således form som en ekvivalenskedja i vilken man har kopplat samman en rad olika tecken eller attribut som står i ett direkt motsatsförhållande till de tecken som kännetecknar ”de andra”. (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 58)

2.2.1 Avgränsning av diskurs

Winther Jørgensen och Philips identifierar en grundläggande utmaning vid all diskursanalys, nämligen att avgöra vart en diskurs slutar och en annan börjar. Ingen av de tre huvudsakliga diskursanalytiska inriktningarna ger någon tydlig lösning på detta. Med hjälp av Laclau och Mouffes operationella begrepp *flytande signifikant* söker vi dock att avgränsa den amerikanska säkerhetsdiskursen som del av en större diskursordning kring säkerhet. En flytande signifikant kan som en indikator på en diskursordning genom att olika aktörer inom diskursordningen försöker ge signifikanten olika betydelse och innebörd. Att signifikanten uppfattas som flytande innebär att ingen av diskurserna inom diskursordningen har lyckats i att ge begreppet just ”sin” önskade betydelse. Winther Jørgensen och Phillips ser ”demokrati” som en sådan flytande signifikant som representerar en diskursordning bestående av ett antal olika politiska diskurser. (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 141) Vi anser att även signifikanten ”säkerhet” torde kunna avspegla en diskursordning bestående av flera politiska diskurser, som alla söker ge sin betydelse till begreppet säkerhet. Vår analytiska avgränsning i relation till den övergripande diskursordningen blir tydlig genom att vi enbart ämnar studera den amerikanska säkerhetsdiskursen kring Irans potentiella kärnvapenprogram.

Enligt Iver Neumann innebär det inledande steget i genomförandet av en konkret diskursanalys, som för all annan analys, just om att avgränsa vad man ämnar studera (2003, s. 52) Neumann visar till hur man i en diskursanalys av exempelvis den ryska identiteten måste ta hänsyn till att identitet är ett relationellt fenomen. Således måste den ryska identiteten ses som en relation mellan någonting ryskt och någonting icke-ryskt. En nödvändig avgränsning blir därmed att klargöra vilka relationer som skall undersökas. (ibid, s. 53) Vi hävdar att nationell säkerhet och skapandet av faror och hot är ett liknande relationellt fenomen, som nödvändiggör en identifiering av vad eller vem som utgör ett sådant hot mot den nationella säkerheten. I vår analys blir denna relationella avgränsning tydlig då vi ämnar studera den amerikanska diskursen kring säkerhet, faror och hot just i relation till Irans kärnteknikprogram.

2.3 Tillämpning av metod

Vi är medvetna om att diskursanalys både kan klassas som teori och metod. Vår användning av diskursanalys som metod innefattar således även en rad diskursteoretiska begrepp utvecklade av Laclau och Mouffe, däribland de redan nämnda nodalpunkterna. Då vår teoretiska infallsvinkel, orientalismen, till stor del grundar sig på diskursanalys, erbjuder denna en rad möjliga nodalpunkter. Said identifierar i sin teori en rad begrepp och attribut, samt undersöker kopplingar mellan dessa. Bland dessa begrepp identifierar vi våra centrala nodalpunkter, eller operationella begrepp. Studiens analysdel består av en undersökning av förekomsten av och sammankopplingen mellan dessa operationella begrepp. En redovisning för vilka nodalpunkter vi använder oss av, presenteras i kapitel 2.3.1.

2.3.1 Nodalpunkter

Nedanstående nodalpunkter och kopplingarna dem emellan utgör studiens operationella begrepp. Dessa nodalpunkter är till stor del hämtade ur orientalismen. Begreppen är typiska för den orientalistiska teorin och underlättar således vid identifierandet av specifika orientalistiska tendenser inom den diskurs vi ämnar undersöka; tendenser vi ämnar finna i vårt empiriska material. Då nodalpunkterna och kopplingarna dem emellan är hämtade ur samma teoretiska infallsvinkel, är det svårt att göra en absolut indelning. Vår indelning skall således inte uppfattas som allmängiltig.

- ”Vi” och ”de andra”

Indelningen av ”vi” och ”de andra” anser vi vara det grundläggande draget inom orientalismen. Enligt Said identifierar och definierar väst sig själva genom att se orienten som sin motbild (Said, 2006, s. 64). Något som implicit innebär att väst och orienten aldrig kan vara densamma – ”vi” och ”de andra” är till vår beskaffenhet olika och oförenliga. I vår analys söker vi dels finna en konkret uppdelning i ”vi” och ”de andra”, dels identifiera vissa attribut vanligen kopplade till de två grupperna. Även Winther Jørgensen och Phillips gör liknande antaganden vid sin exemplifiering av skapandet av ekvivalenskedjor. De ser en vanlig koppling mellan ”väst” och exempelvis ”civilisation” medan ”de andra” kopplas samman med ”barbari”. (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 58) Kopplingen mellan grupperna och deras tänkta attribut är central för vår analys.

- Iran som inkapabla att styra sig själva

Med utgångspunkt i den ovan nämnda kopplingen mellan olika grupper och vissa tänkta attribut, söker vi påvisa kopplingen av ”de andra” till en irrationalitet och oförmåga att styra sig själva.

Det finns västerlänningar och det finns orientaler. De förra dominerar. De senare måste domineras, vilket vanligtvis betyder att deras land måste ockuperas, deras interna angelägenheter kontrolleras noggrant och deras blod och tillgångar ställas till den ena eller andra västerländska stormaktens förfogande. (Said, 2006, s. 107)

Med ovanstående citat syftar Said till en tankegång som var rådande under 1900-talets första decennier. Vi vill dock i analysen påvisa ett liknande, utav väst dominerande, tankesätt än idag.

- Terroristers hot mot ”vår” kollektiva säkerhet

Återigen vill vi hänvisa till kopplingen mellan olika grupper och deras tänkta attribut för att påvisa hur terrorister är en del av ”de andra”. De utgör ett hot mot ”oss” och står således utanför ”vår” gemenskap. Vi söker påvisa hur man inom

den amerikanska säkerhetsdiskursen begränsar definitionen av terrorist. Terrorister likställs med ”skäggiga män från Mellanöstern”, och man tar således inte hänsyn till de skillnader som existerar inom gruppen (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 52). Jutta Weldes för i sin bok *Constructing National Interests* ett resonemang om hur man från amerikanskt håll under 1960-talet kopplade ”skägg” med att kubanska revolutionärer var ociviliserade, saknade omdöme och utgjorde ett hot mot den amerikanska säkerheten (Weldes, 1999, s. 98). Det är en dylik tankegång vi för kring dagens amerikanska säkerhetsdiskurs gällande terrorister och de hot de utgör. Det är således tillräckligt att enbart hänvisa till terrorister för att associationer skall uppstå om vilka som åsyftas; nämligen islamska fundamentalister.

- Underliggande ton och subtila budskap

Vi är medvetna om att detta inte utgör någon egentlig nodalpunkt. Vi anser det dock vara nödvändigt att ta hänsyn till talen och artiklarnas underliggande budskap eftersom vi annars skulle gå miste om implicit uttryckta orientalistiska tendenser. I analysen söker vi klargöra de uttalanden och fraseringar som skribenterna och de bägge presidenterna inte uttrycker explicit. Detta för att komma åt ”inlindade” formuleringar och uttryck vi anser oss vara ett vanligt retoriskt knep för att uttrycka känsliga ställningstaganden på ett mindre kontroversiellt sätt.

3 Empiriskt material

Som redan nämnts kommer uppsatsen att bygga på en analys av utvalda amerikanska tidningsartiklar och presidenters offentliga tal. Tidningsartiklarna kommer att hämtas från två av de största amerikanska dagstidningarna: *New York Times* och *Washington Post*. Artiklarna är hämtade dels från respektive tidnings hemsida, dels med hjälp av Malmö högskolas elektroniska tidningsarkiv. Det ena talet är hämtat från CNN:s hemsida, det andra från den amerikanska statens hemsida. En tydlig genomgång och motivering för urvalet av vårt empiriska material presenteras nedan.

3.1 Urval

Iver Neumann poängterar nödvändigheten av att tidsbegränsa analysen (2003, s. 54). Vad gäller urvalet av material väljer vi således att göra två tidsmässiga nedslag; det första i tiden efter terrorattacken 11 september 2001 och USA:s efterföljande invasion av Afghanistan, fram tills tiden kring George W. Bushs uppmärksammade tal om de såkallade ”ondskans axelmakter” den 22 januari 2002; det andra i samband med den internationella konferensen kring kärnvapennedrustning, ”Nuclear Security Summit”, i Washington i april 2010.

Valet av studiens tidsmässiga avgränsning grundar sig bland annat på tanken om att ta hänsyn till ländernas olika politiska ledning vid de två olika tillfällena. Vid det första nedslaget är USA under ledning av den konservativt orienterade George W. Bush, medan Iran är under ledning av västvänliga Mohammad Khatami. Vid det andra nedslaget anser vi rollerna för att vara ”omvända”; den mer liberalt orienterade Barack Obama är president i USA, medan den konservativa, anti-västliga Mahmoud Ahmadinejad är president i Iran. Vi söker således att undersöka huruvida man kan identifiera ett kontinuerligt orientalistiskt tänkande inom den amerikanska säkerhetsdiskursen kring Irans kärnteknikprogram, oberoende av parternas generellt sett ändrade förhållningssätt gentemot varandra.

I ett försök att undvika rapporterande tidningsartiklar väljer vi att enbart analysera artiklar som på tidningarnas hemsidor kategoriseras under ”opinion” eller ”editorials”. Eftersom syftet med vår uppsats är att spegla den amerikanska politiska diskursen kring säkerhet och hot gör vi dock ingen vidare begränsning vad gäller urvalet av tidningsartiklar. Huruvida tidningarna och de utvalda tidningsartiklarna kan anses fungera som ”vakthund” eller som ”marionettdocka” gentemot myndigheterna är i det stora och det hela irrelevant för vår studie.

Uppsatsarbetets begränsade utrymme samt den kritiska diskursanalysens krav på detaljerad granskning av det empiriska materialet nödvändiggör dock en vidare avgränsning av vårt utvalda material. I ett första skede kommer vi utgå från en rad sökord för på så sätt att hitta de opinionsskapande tidningsartiklar som överhuvudtaget behandlar vad vi ämnar studera. Våra sökord är: Iran, hot, säkerhet och kärnkraft/kärnvapen. Efter den inledande fasen har vi läst igenom de utvalda artiklarna mer noggrant. Baserat på den läsningen har den sista gallringen gjorts. De kvarstående artiklarna är de vilka präglas av ett tydligt orientalistiskt tänkande. Urvalet är medvetet strategiskt eftersom vi enbart söker påvisa orientalistiska tendenser inom den amerikanska säkerhetsdiskursen gentemot Irans kärnteknikprogram.

Till sist kommer vi även att analysera ett presidenttal från var av de två tidsperioderna; George W Bushs uppmärksammade tal om ”ondskans axelmakter” i januari 2002 och Barack Obamas tal under den internationella konferensen ”Nuclear Security Summit” i april 2010. Presidenttalen behandlar i liten grad Irans kärnteknikprogram, men tas med i analysen för att undersöka den amerikanska säkerhetsdiskursen kring Mellanöstern och kärnteknik mer generellt för att få med orientalistiska tendenser vi annars förbiser.

4 Analys

I uppsatsens analysdel gör vi två nedslag under det gångna decenniet. Det första nedslaget är månaderna efter den amerikanska invasionen av Afghanistan i oktober 2001, det andra månaderna kring *Nuclear Security Summit* i april 2010. De utvalda perioderna anser vi vara av vikt för analysen eftersom vi ponerar att det under dessa perioder går att se en koppling mellan orientalism och säkerhet vilket skulle understryka vår tes. Arten av de svårigheter presidentadministrationerna och den amerikanska staten här möter gör att säkerhet får en än mer betydande roll på den politiska agendan. Tesen är att det under en dylik tid, då säkerhet diskuteras till en högre grad, lättare går att lyfta fram orientalistiska tendenser inom diskursen. Något vi ämnar visa på genom att nedan analysera ett tal samt ett antal tidningsartiklar per tidsperiod. Vi väljer att rubricera analysen av tidningsartiklarna utifrån de ovan nämnda nodalpunkterna. I kapitel 2.3.1 betonade vi den nära kopplingen mellan nodalpunkterna "vi" och "de andra" och *terroristers hot mot "vår" kollektiva säkerhet*. I analysdelen sammanför vi dessa nodalpunkter och analysen av dem under samma rubrik; *Det internationella samfundet och terroristerna*. Analysen av talen går under en egen rubrik. Vi söker särskilja den politisk-elitistiska säkerhetsdiskursen från den mediala i syfte att förenkla läsningen av studien. Vi vill dock poängtera att rubrikuppdeleningen inte innebär en uppdelning av diskursen, utan snarare syftar till att förbättra uppsatsens struktur.

4.1 Oktober 2001 – februari 2002

Vid analysen av den första tidsperioden börjar vi med att analysera artiklarna och går sedan vidare med analysen av talet. Det tal vi ämnar analysera är George W. Bush tal angående det nationella läget i USA, även kallat *State of the Union*, den 29 januari 2002. Vi anser talet väl spegla de för tiden aktuella nationella intressena; inte minst till följd av närheten till attentaten mot World Trade Center (WTC) och Pentagon – vilka kom att inneha en utmärkande position i den amerikanska utrikespolitiken de följande åren. Även artiklar skrivna under den här perioden anser vi de torde fokusera på säkerhet i högre grad än annars.

4.1.1 Det internationella samfundet och terroristerna

Iran is secretly building nuclear bombs with Russia's help. It supplies and controls the Hezbollah terrorists in Lebanon, and just escalated its war on infidels by shipping 50 tons of rockets, C-4 terror explosive and other arms to Yasir Arafat's army to kill more Israeli civilians. (New York Times, 020131)

I William Safires artikel "To Fight Freedom's Fight" framställs kopplingen mellan den iranska staten och islamska terroristorganisationer som något obestridligt. Artikelförfattarens direkta påstående om att Iran utvecklar kärnvapen saknar även det problematisering. Påståendet framställs således som allmän sanning. Övergången till att i meningen efter tala om Irans terroristkopplingar förmedlar en bild av att landets kärnvapenutveckling syftar till att sponsra islamska terrornätverk. Genom att hänvisa till de vapen den iranska staten tidigare försett Hezbollah med förstärks bilden av det hot en iransk kärnvapenproduktion kunde utgöra. Citatet ovan saknar problematisering kring det egentliga syftet med den påstådda kärnvapenutvecklingen. Därmed förmedlas en uppfattning om att den iranska staten är otillförlitliga med kärnvapen, vilken svårligen kan kritiseras. Insinueringen att Iran i hemlighet utvecklar kärnvapen åtkomliga för terrorister sätter staten i direkt motsättning till "...den anglosaxiska rasen med dess klarhet, direkthet och ädla sätt." (Said, 2006, s. 111). En liknande koppling mellan Iran som potentiellt kärnvapenhot och islamska extremister kan utläsas i artikeln "Cross Talk Among Allies": "Iran continues to acquire nuclear and missile technology from Russia and China even as it sponsors extremists in Afghanistan and the Middle East." (Washington Post 020220). Att nämna Irans potentiella kärnvapenprogram i direkt samband med statens koppling till islamska fundamentalister är ett återkommande drag i de artiklar vi analyserat.

I uppsatsens inledande kapitel om orientalism återgav vi Saids tankar om hur iranier exempelvis ansågs "...hating America, determined to destroy the satanic spies..." (Said, 1997, s. 104). En liknande porträttering av iranier återfinns än i dag, om än med mer fokus på deras ledare:

Iran's ayatollahs have been escalating their sponsorship of terrorist war -- yesterday on the "Great Satan" of America, today on Israeli Jews, tomorrow on the whole non-Islamic world. (New York Times 020110)

Citatet ovan är hämtat från William Safires artikel "Arafat's Implausible Denials". Safire lyfter fram hur Irans religiösa ledare förutom, men även genom, deras vilja att förgöra "det satanistiska Amerika", utgör "de andra". I "vi" inräknas alla de som står utanför den islamska världen och till "de andra" alla de inom – vilka bildar ett hot mot vår säkerhet. Margaret Thatcher breddar den iranska hotbilden genom att hävda att Iran även utgör en fiende mot amerikanska värden och intressen. Genom en sådan breddning förstärks skiljelinjen mellan "vi" och "de andra":

...Iran and Syria were both sharply critical of Osama bin Laden, the Taliban and the attacks of Sept. 11. Nevertheless, they are both enemies of Western values and interests. Both have energetically backed terrorism: the former has just been caught out dispatching arms to foment violence against Israel. Iran is also making strides toward developing long-range missiles that could be armed with nuclear warheads. (New York Times 020211)

Både Thatcher och följande citat understryker det hot Iran kunde utgöra mot den amerikanska säkerheten ifall staten hade tillgång till kärnvapen. Genom att jämföra och hierarkiskt klassificera olika hot får vissa hot större betydelse än andra. En fråga utgör en existentiell säkerhetsfråga om en argumentering kan föras kring att frågan är viktigare än andra (Buzan; Wæver; de Wilde, 1998, s. 24). En fara är inget reellt hot såvida det inte presenteras som ett sådant (ibid).

The thought of Iran or Iraq as a nuclear power is, if anything, even scarier than the thought of Osama bin Laden holed up with his dialysis machine in some new cave somewhere. (Washington Post 020208)

En liknande betoning av det reella säkerhetshot kärnvapen utgör återfinns i Dick Lugars artikel: "...vulnerability to the use of weapons of mass destruction has been the number one national security dilemma confronting the United States..." (Washington Post 011206).

4.1.2 Iran som inkapabla att styra sig själva

En syn på att stater i mellanöstern och då även Iran har behov av att styras samt behöver hjälp med interna angelägenheter är tydligt framträdande i de artiklar vi analyserat. Från amerikanskt håll rättfärdigas sällan en intervention i andra stater; det är inte en fråga om USA *borde* dominera och styra över andra, utan snarare en fråga om när och hur. Ett liknande tankesätt, förenat med en belysning av förebyggande interventioner, framträder i citatet nedan:

...he [George W. Bush, vår anmärkning] has decided to destroy the destructive potential of the most dangerous states before any of them can credibly threaten to wipe out a U.S. city or infect our nation with an epidemic. Bush's refusal "to leave terror states unchecked" leaves only secondary decisions: when and how to attack "the axis of evil". (New York Times 020131)

En klar inblick i den amerikanska diskursen angående främmande stater och bemötandet av deras agerande ges i artikeln "Cross Talk Among Allies" i Washington Post. Så länge stater inte stöter sig med den amerikanska synen på vad som är att anse som acceptabelt är inblandning inte nödvändigt. Ifall "de" inte följer "våra" spelregler är det dock legitimerat att intervensera:

President Bush's State of the Union speech is better understood as [...] the beginning of a concerted campaign to convince key American allies in Europe, Asia and the Middle East that the status quo policies for containing Iraq, Iran and North Korea are no longer acceptable. (Washington Post 020220)

Även i artikeln ”George W. Bush’s moment” går det att utläsa hur USA anser att vissa suveräna stater är inkapabla att styra sig själva och fatta ”rätt” beslut.

He [George W. Bush, vår anmärkning] named Iraq, Iran and North Korea as part of "an axis of evil" that threatens America, and he put those countries on notice that the *United States* will not stand by and let *them* develop biological, chemical and nuclear weapons. [vår kursivering] (New York Times 020130)

I ovanstående citat bör fokus inte läggas vid de vapen Bush nämner; för att utkristallisera den orientalistiska tonen bör fokus istället ligga på hur USA inte låter ”dem” utveckla vapen som kan hota USA. Vapnen är inget hot i sig, utan blir hot i och med *deras* innehav av dem.

4.1.3 Underliggande ton och subtila budskap

Ett genomgående likartat budskap går att finna i de artiklar vi analyserat. Många av artiklarnas mer subtila budskap är relaterade till synen på ”vi” och ”de andra” samt Irans oförmåga att styra sig själva. Således bör den här rubriken inte anses fullständigt avskild de andra. Exemplifieringarna nedan kan anses representativa för ett flertal av de artiklar vi tidigare nämnt.

Artikeln ”Common Interests In a Hazardous World”, vilken egentligen behandlar relationen mellan USA och Kina, gör en rad kopplingar intressanta för vår studie. I artikeln ställs ett ultimatum där Kina antingen kan fortsätta stödja fientliga, terroristfinansierande stater som Iran med kärnteknik *eller* ”gain international acceptance as a responsible state” (New York Times 011017). Vid närmare granskning av det ställda ultimatumet framträder två anmärkningsvärda kopplingar. För det första används adjektivet fientlig vid benämningen av Iran. För det andra görs återigen en koppling mellan kärnvapen och hotet från terrorism när man talar om Iran. Det ställda ultimatumet för även tankarna till George W. Bushs kongressuttalande den 20 september 2001: ”[e]ither you are with us, or you are with the terrorists.” (news.bbc.co.uk). Retoriken förtydligar i övrigt även uppdelning i ”vi” och ”de andra”, en uppdelning med klara gränser där ingen gråzon existerar.

Ett än mer subtilt budskap går att finna i Jim Hoaglands artikel ”Questions About the Colossus”:

...pressuring the "moderate" [sic] forces in Iran and their supporters into trying to wrest the power they have won in democratic elections away from autocratic mullahs may well produce greater results than would quiet, acquiescent diplomacy. (Washington Post 020207)

Genom att närmare studera texten ovan framträder vissa underliggande orientalistiska tongångar. I och med situationstecknen kring moderata iranier förmedlar författaren en uppfattning om att en moderat iranier inte är moderat i egentlig, amerikansk, bemärkelse. Synen på de iranska mullorna som autokratiska framställs däremot som sanning. Enligt Said ses orienten som en underlägsen del av världen (Said, 1997, s. 4). En iransk moderat är således *mindre* moderat än en västerländsk.

4.1.4 Bush – ”State of The Union”

...as we gather tonight, our nation is at war, our economy is in recession and the civilized world faces unprecedented dangers. Yet the state of our union has never been stronger. (archives.cnn.com)

Redan i talets inledande skede utkristalliseras ett ”vi” och ”dem”. De andra, ”terroristerna”, identifieras som motsatsen till USA och deras allierade genom att indirekt tillskrivas en rad olika attribut. Said visar på hur orienten ger Europa och västerlandet sin identitet genom att vara dess motbild (Said, 2006, s. 64). Vidare har orienten ansetts vara en underlägsen del av världen (Said, 1997, s. 4). Då vi är den civiliserade delen av världen, framstår orienten således som ociviliserad.

Genom att nodalpunkter kopplas samman i ekvivalenskedjor förknippas begreppet med en rad, inom diskursen, relaterade begrepp. Nodalpunkten ges därigenom en vidare betydelse. Således kan ”terrorist” kopplas till exempelvis islamist utan att det explicit behöver skrivas eller sägas. Genom att implicit koppla begreppet ”terrorist” till precis islamist, tar man i liten grad hänsyn till gruppens heterogenitet och diversitet. Tidigt i talet övergår Bush till att benämna ”terroristerna” som ”de”. Underförstått är dock att dessa ”de” är just islamistiska terrorister; ”...the depth of *their* hatred is equaled by the madness of the destruction *they* design. [vår kursivering]” (archives.cnn.com) Betoningen av motpolerna ”vi” och ”dem” förstärks genom att koppla ”de andra” till vissa attribut som står i direkt motsättning till våra tänkta attribut. I likhet med den mediala porträtteringen av iranier i samband med revolutionen 1979 framställs ”terroristerna” i talet som känslokalla mördare eller barbarer; ”[t]housands of dangerous killers, schooled in the methods of murder [...] spread throughout the world like ticking time bombs...” (archives.cnn.com). Bush tillskriver däremot amerikanerna attribut som mod, empati, styrka och handfasthet. Attributen är särskilt framträdande i porträtteringen av de anhörigas lidande efter terrorattacken den 11 september.

Gällande Irans potentiella kärnvapenprogram är det tydligt hur Bush genomgående, till synes medvetet, kopplar den iranska staten till terrorism och därigenom underminerar Irans legitimitet att tillförskansa sig kärnvapen. Citatet nedan speglar hur Bush spelar på det amerikanska folkets rädsla för ”det yttre hotet”:

States like these, and their terrorist allies, constitute an axis of evil, arming to threaten the peace of the world. By seeking weapons of mass destruction, these regimes pose a grave and growing danger. They could provide these arms to terrorists, giving them the means to match their hatred. They could attack our allies or attempt to blackmail the United States. In any of these cases, the price of indifference would be catastrophic. (archives.cnn.com)

Som nämnt i kapitel 4.1.2 identifierar Said ytterligare en central aspekt i västs framställning av orientalen, nämligen deras oförmåga att styra sig själva. Vi anser oss finna en genomgående underliggande ton i talet som poängterar nödvändigheten av amerikansk inblandning i främmande staters angelägenheter. Kampen mot terrorism, statsuppbyggnad och värnande om de mänskliga rättigheterna kräver alla aktivt stöd från väst. Bush underbygger sitt argument genom att hänvisa till hur man efter den amerikanskledda invasionen av Afghanistan blev vittne till att "...the Islamic "street" greeted the fall of tyranny with song and celebration" (archives.cnn.com). Citatet ger känslan av att det afghanska folket passivt väntat på en dylik förändring, oförmögna att själva åstadkomma densamma.

4.2 April – maj 2010

Vid analysen av den här tidsperioden väljer vi att studera utvalda tidningsartiklar och Barack Obamas avslutande uttalande vid *Nuclear Security Summit* i Washington, 13 april 2010. För bättre möjlighet att analysera vårt specifika ämne har vi valt att även inräkna den efterföljande presskonferensen. Vi anser att studien av Obamas uttalanden vid presskonferensen inte begränsar analysens reliabilitet, utan breddar vårt empiriska material samt ger större inblick i den amerikanska säkerhetsdiskursen. Likt den förra tidsperioden anser vi att den amerikanska säkerheten behandlas i större utsträckning kring det nämnda mötet än annars.

4.2.1 Det internationella samfundet och terroristerna

Som nämnt ämnar vi inte jämföra den amerikanska säkerhetsdiskursen under de två valda tidsperioderna. Noterbart är dock att den direkta kopplingen mellan terrorism och Iran är mindre framträdande under den här tidperioden. Det orientalistiska tänket kring "vi" och "de andra" har inte försvunnit. En övergång har dock skett till att se "stater som Iran" som "de andra", snarare än att "de andra" utgörs av terroristgrupper med kopplingar till den iranska staten.

"Vi" utgörs fortfarande av USA och deras allierade i allmänhet, och anglosaxiska länder i synnerhet. "De andra" å sin sida utgörs av "stater som Iran";

stater som traditionellt ansetts utgöra ett hot mot den amerikanska säkerheten. Ett talande exempel för uppdelningen i ”vi” och ”de andra” ges i citatet nedan.

We should not look at how the current nonproliferation regime would work through the eyes of, say, the Irish. We should look at it through the eyes of the governing powers in Iran and North Korea or like regimes who are inclined to secretly pursue weapons-grade material. (New York Times 100506)

Ett annat kännetecken för ”de andra” är tillskrivningen av nedlåtande adjektiv: ”...North Korea [...] Iran and other *bad* actors around the world.” [vår kursivering] (Washington Post 100510). Citatet gör inget förtydligande av vad som inräknas i attributet ”bad”. Det som knyter ”de andra” samman är deras oförenlighet med vad som från amerikanskt håll klassas som goda, typiskt västerländska, egenskaper vid styret av en stat – ”de andra” saknar den anglosaxiska rasens ”ädla sätt”. (Said, 2006, s. 111)

Den ironiska tonen i citatet nedan speglar väl den otänkbara möjligheten att Kanada – med sitt ädla sätt och västerländska värderingar – genom sitt kärnteknikprogram skulle utgöra ett hot mot den amerikanska säkerheten.

I don't know about you, but I lie awake nights worrying about Canadian uranium. I know these people. I grew up there. You have no idea what they're capable of doing. If Sidney Crosby [kanadensisk hockeyspelare, vår anmärkning] hadn't scored that goal to win the Olympic gold medal, there's no telling what might have ensued. (Washington Post 100416)

Ett liknande exempel går att hitta i ledarartikeln ”Mr. Obama's Nuclear Policy” där man understryker osannolikheten i att USA skulle använda sig av kärnvapen: ”No one in their right mind can imagine the United States ever using a nuclear weapon *again*.” [vår kursivering] (New York Times 100406). Rimligheten i påståendet kan ifrågasättas med tanke på att USA som enda stat tidigare använt sig av kärnvapen i fientligt syfte.

Som kan utläsas ovan är den direkta kopplingen mellan Iran och terrorism mindre framträdande under den här perioden. I artikeln ”When Your Best Friend Gets Angry” argumenteras dock hur iranska ledare ”...are the real supporters of the Palestinian cause through sponsorship of violence and terrorism and threats to destroy Israel” (New York Times 100419). Artikeln är ett av få exempel under den här tidsperioden där en direkt koppling görs mellan den iranska staten och terrorism. Ett annat är artikeln ”Obama's nuclear strutting and fretting” vilken breddar kopplingen till att även innefatta det iranska kärnteknikprogrammet:

...Iran, which is frantically enriching uranium to make a bomb, and which our own State Department identifies as the greatest exporter of terrorism in the world. (Washington Post 100416)

4.2.2 Iran som inkapabla att styra sig själva

De analyserade artiklarna under den här tidsperioden speglar den nya amerikanska presidentadministrationens ovilja att intervensera för att påverka andra stater. Fokus har övergått till att nu kretsa kring sanktioner som politiskt styrmedel. Vikten av att införa sanktioner är framträdande i artikeln "Has Brazil's Lula become Iran's useful idiot?", vilken egentligen behandlar Brasiliens roll vad gäller Irans kärnteknikprogram. Artikeln poängterar att sanktioner "...could be the last chance of stopping Iran's drive for a nuclear weapon *peacefully*." [vår kursivering] (Washington Post 100506). Att möjligheten för militär intervention kvarstår blir dock tydlig då sanktioner är att anse som den sista *fredliga* lösningen.

Kritik mot sanktioner som styrmedel samt deras effektivitet har dock förts på tal av vissa skribenter. Ett exempel på det är "Iran, Sanctions and the Memo" publicerad i New York Times.

In the last four years, the Security Council has passed three far-too-modest sanctions resolutions. Tehran has shrugged them all off and kept churning out nuclear fuel. (New York Times 100419)

Kritiken kan anses spegla en uppfattning om fördelen med militär intervention i Iran, vilken skulle råda bot på den svårlösta kärnvapenfrågan. Sanktioner så väl som en militär intervention speglar dock en tro att Iran måste styras och ledas i "rätt riktning". Att låta Iran fatta sina egna beslut och själva styra över sitt kärnteknikprogram ses som ett lika skrämmande alternativ som ett fullskaligt krig. Om en sanktion skulle misslyckas skulle det nämligen "...leave the United States and its allies with a dreadful choice between armed conflict or acceptance of a nuclear-armed Iran." (Washington Post 100422).

4.2.3 Underliggande ton och subtila budskap

Den förra tidsperioden präglades av en genomgående koppling mellan den iranska staten och olika terrornätverk; en koppling som finns kvar men i mindre utsträckning. Under våren 2010 påvisar de utvalda artiklarna snarare en genomgående uppfattning om att den iranska statens kärnteknikprogram utgör ett hot i sig. Uppfattningen kan ses som så indoktrinerad i diskursen att en förklaring på vari hotet ligger inte längre anses nödvändig. Att Iran inte är en del av "oss" eller följer "våra" värderingar är en tillräcklig förklaring på varför staten bör anses som ett hot. Utöver de tidigare nämnda artiklarna (se exempelvis citatet om Kanada som otänkbart kärnvapenhot under 4.2.1) är det dock svårt att finna citat vilka klart påvisar detta. Övergripande tendens i artiklarna är dock att Iran inte är att anse som tillförlitliga med kärnteknik; ett antagande som ofta saknar resonering, problematisering eller vidare diskussion. Slutligen vill vi poängtera att underliggande orientalistiska budskap och tongångar är mindre framträdande i de analyserade artiklarna under den här tidsperioden. Återigen vill vi förtydliga att

studien inte ämnar jämföra de två tidsperioderna utan ser perioderna som två delar av samma säkerhetsdiskurs.

4.2.4 Obama – ”Closing remarks”

I jämförelse med George W Bush *State of the Union* tal är de orientalistiska tendenserna mindre påtagliga i Barack Obamas avslutande uttalande vid *Nuclear Security Summit*. Den generella uppdelningen mellan ”vi” och ”dem” genom att ”de” tillskrivs vissa attribut som står i ett direkt motsatsförhållande till ”oss” är här inte lika framträdande. Det går dock att utläsa hur Iran och ett fåtal andra länder placeras utanför det internationella samfundet. Talet genomsyras av idén om att de 49 deltagande staterna utgör maktbasen utav vilka den övriga världen skall skyddas mot yttre hot; härrörande från de få otillförlitliga stater där även Iran inräknas.

I said this morning that today would be an opportunity for *our* nations, both individually and collectively, to make concrete commitments and take tangible steps to secure nuclear materials so they never fall into the hands of terrorists...
[vår kursivering] (www.america.gov)

Ovanstående stycke påvisar hur Obama, trots att konferensen siktar till att säkra den globala säkerheten, genom sin identifiering av ”our nations” utesluter vissa stater. Det framkommer vidare att det kollektiva hotet består av terrorister som befinner sig *utanför* det internationella samfundet och den grupp stater vilka inräknas i Obamas formulering ”our nations”. Detta eftersom det är genom det internationella samfundets agerande den internationella säkerheten tryggas: ”...because of the steps we’ve taken [...] as an international community [...]the world will be more secure.” (www.america.gov)

Det största hotet mot den internationella säkerheten anses enligt Obama vara att terrorister kommer i besittning av kärnvapen, eller material för att utveckla sådana eftersom de ”... would surely use them” (www.america.gov). Det ovanstående påståendet tar vi inte ställning till men intressant för analysen är hur detta hot skall förhindras. Av presidentens uttalande framstår införandet av sanktioner mot Iran som den främsta och mest konkreta åtgärden för att minska spridningen av kärnteknik och således trygga den internationella säkerheten. Dessa åtgärder bygger enligt presidenten på Irans ständiga brott mot icke-spridningsavtalet.

And keep in mind, I have said repeatedly that under the NPT Iran has the right to develop peaceful civilian nuclear energy -- as do all signatories to the NPT. But given the repeated violations that we’ve seen on the part of Iran, I think understandably the world community questions their commitment towards a peaceful civilian energy program. (www.america.gov)

Ur en orientalistisk synvinkel är det av vikt att lyfta fram skillnaderna i USA:s förhållningssätt gentemot Iran jämfört med deras förhållningssätt mot stater som Ukraina och Israel. Medan Ukraina genom sitt medverkande i konferensen får möjlighet att ändra ståndpunkt i frågor där meningsskiljaktigheter tidigare rått, är Iran inte inbjudna till konferensen, och får således inte samma möjlighet. Vad gäller Israel, vilka besitter kärnvapen utan att ha undertecknat icke-spridningsavtalet NPT (www.armscontrol.org), vill Obama på förfrågan ogärna kommentera:

”And as far as Israel goes, I’m not going to comment on their program. What I’m going to point to is the fact that consistently we have urged all countries to become members of the NPT” (www.america.gov).

Värt att poängtera är hur Israel tillåts inneha kärnvapen utan att underteckna NPT och trots det undgå exempelvis sanktioner. Israel framstår således som en pålitlig USA-allierad, medan Iran utan att bevisligen bedriva ett kärnvapenprogram anses måste styras i ”rätt” riktning med hjälp av sanktioner. Nedanstående citat visar på Obamas syn gällande sanktioner och deras önskade verkan på att opålitliga stater såsom Iran med tiden skall fatta ”rätt” beslut:

What sanctions do accomplish is hopefully to change the calculus of a country like Iran so that they see that there are more costs and fewer benefits to pursuing a nuclear weapons program. And in that process what we hope is, is that if those costs get high enough and the benefits are low enough, that in time they make the right decision not just for the security and prosperity of the world but also for their own people. (www.america.gov)

Viktigt att påpeka är dock att Israel genom att inte skriva på NPT inte är skyldiga att följa de i avtalet stadgade regleringarna. Således är det på det juridiska planet lättare att rättfärdiga sanktioner mot det avtalsbundna Iran än mot Israel. Vi hävdar att det trots detta går att skönja en skillnad i det amerikanska säkerhetspolitiska bemötandet av de bägge staterna. Utifrån ett orientalistiskt perspektiv framstår Iran som otillförlitliga med kärnvapen och oförmögna att fatta rätt beslut utan västvärldens påtryckningar. Detta implicita antagande kan liknas vid Bush uppfattning om nödvändigheten av amerikansk inblandning i en annan stats angelägenheter.

5 Slutsats

Studien har genom diskursanalys sökt påvisa en koppling mellan orientalism och säkerhet i den amerikanska säkerhetsdiskursen. Diskursen har undersökts genom att analysera artiklar samt tal under två tidsperioder. Det analyserade materialet är inte representativt för den amerikanska säkerhetsdiskursen i sin helhet. Vi har dock genom vår analys sökt påvisa att det inom diskursen finns inslag av orientalism vid bemötandet av Iran och statens kärnteknikprogram. Genom att se orientalistiska tendenser i en del av diskursen kan kvalificerade antaganden göras om säkerhetsdiskursen i större bemärkelse. Då vi inte ämnar jämföra kopplingen mellan säkerhet och orientalism under de två tidsperioderna, följer nedan en sammanställning av studiens resultat i sin helhet.

Ett genomgående drag i de analyserade artiklarna – nära förknippat med den orientalistiska teoribildningen – är en uppdelning i ”vi” och ”de andra”. De två grupperna tillskrivs direkt och indirekt vissa attribut som kan anses stå i direkt motsatsförhållande till varandra. Vidare ger det analyserade materialet en bild av de bägge grupperna som närmast oförenliga på grund av tänkta olikheter mellan gruppernas värdegrunder. Uppdelningen skapar ett ”vi” bestående av USA, deras anglosaxiska fränder samt övriga allierade och ett ”de andra” där bland andra Iran innefattas. Inom säkerhetsdiskursen bidrar uppdelningen till att ”de andra” ses som ett hot mot ”vår” säkerhet. Gruppernas olikhet spås på genom att poängtera orimligheten i att ett västerländskt, anglosaxiskt land kunde utgöra ett hot mot den amerikanska säkerheten. Iran, som stat eller genom deras tänkta terroristkopplingar, skulle dock genom sitt blotta innehav av kärnvapen utgöra ett existentiellt säkerhetshot. Ett talande exempel, nämnt ovan, är hur en skribent i New York Times påpekar att ickespridningsavtalet inte skall ses genom irländares ögon utan snarare genom iraniers. I sammanhanget kan nämnas att bägge stater haft terrorgrupper verkande inom landet. Hot utvecklas inte till faror genom sin faktiska existens utan snarare genom sättet de framställs. Således prioriteras den iranska terrorkopplingen och statens potentiella kärnvapenprogram ses som ett reellt hot inom den amerikanska säkerhetsdiskursen. Genom att ständigt hänvisa till Iran som ett hot mot den amerikanska säkerheten undviker man diskussion kring statens eventuella rätt att besitta kärnvapen eller fortgå med sitt kärnteknikprogram. Vi söker inte ta ställning till en sådan normativ fråga, men anser att frånvaron av diskussion obönhörligen leder till att en eventuell fredlig avsikt med Irans kärnteknikprogram avfärdas. Nämnas bör att det iranska kärnteknikprogrammet i dagsläget syftar till att färdigställa reaktorer för energiutvinning.

En annan slutsats vi anser oss kunna dra på bakgrund av analysen är synen på Iran som inkapabla att styra sig själva. Iran behöver ”hjälp” med styret av staten såväl som med att fatta ”rätt” beslut i specifika politiska frågor. Assistanzen skulle

ske antingen genom direkt militär intervention för att ändra de politiska strukturerna eller genom sanktioner i syfte att ändra de styrandes agerande. Den amerikanska ledningen uppvisar idag en större ovilja gentemot militär intervention än tidigare och förespråkar snarare sanktioner. Visar sig sanktioner inte ha någon positiv verkan framhåller dock vissa skribenter en uppfattning av att USA skulle vara legitimerade att intervensera i Iran. Anmärkningsvärt ur en orientalistisk utgångspunkt är hur USA som väststat inte ifrågasätter sin rätt att ingripa i Irans angelägenheter. Stormakten USA:s dominanta beteende gentemot Iran följer en av Saids mest centrala tankegångar, nämligen att orientalen måste domineras (se kapitel 2.3.1 – ”Iran som inkapabla att styra sig själva”). USA:s beteende understryker i sin tur den tes vi ämnade påvisa om att koloniala maktstrukturer är framträdande än idag. Diskursens komplexitet försvårar dock ett generaliserande antagande kring den amerikanska säkerhetspolitiken.

Som nämnt i kapitel 2.2 söker studien att undersöka delar av den amerikanska säkerhetsdiskursens textuella och diskursiva praktik. Fokus har främst legat på att analysera diskursens textuella dimension på bekostnad av den diskursiva praktiken. Vid valet av empiriskt material har vi dock försökt ta hänsyn till hur texten produceras och konsumeras. Något som framkommit under studien är den växelverkan som råder mellan de två typerna av material vi valt; tal och tidningsartiklar. Trots att de utvalda artiklarna är ledarartiklar och därigenom inte har ett lika framträdande rapporterande syfte, bygger de till stor del på offentliga uttalanden och andra texter. En växelverkan går således att skönja mellan artiklar och offentliga uttalande såväl som artiklar emellan. Vi har analyserat två av de största tidningarna i USA samt presidenters tal och anser det vara uppenbart hur dessa medier når ut till, konsumeras av och påverkar en stor grupp människor. Som tidigare nämnt har vi inte ämnat analysera diskursens sociala praktik till följd av uppsatsens snäva ramar. Vi är dock medvetna om att en analys av diskursens sociala praktik hade varit förbättrande för en bredare förståelse av den amerikanska säkerhetsdiskursen.

6 Referenser

- America.gov. "Obama's Closing Remarks, Press Conference at Nuclear Summit", 2010-04-13. <http://www.america.gov/st/texttrans-english/2010/April/20100413195648ihecuor8.899653e-02.html>. 2010-05-14.
- Arms Control Association. "Nuclear Weapons: Who Has What at a Glance". <http://www.armscontrol.org/factsheets/Nuclearweaponswhohaswhat>. 2010-05-11.
- BBC (British Broadcasting Corporation), 2001-09-21. "Text: Bush address to Congress". <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/1555641.stm>. 2010-05-12.
- Bergström, Göran - Boréus, Kristina, 2005. *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Bromer, David S., 2010-04-22. "The limits of patience". <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/04/21/AR2010042104453.html>. 2010-05-14.
- Buzan, Barry – Wæver, Ole – Wilde, Jaap de, 1998. *Security: a new framework for analysis*. Boulder, Colo.: Lynne Rienner.
- Campbell, David, 1998. *Writing security: United States foreign policy and the politics of identity*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- CNN (Cable News Network), 2002-01-29. "Bush State of the Union address". <http://archives.cnn.com/2002/ALLPOLITICS/01/29/bush.speech.txt/>. 2010-05-12.
- Diehl, Jackson, 2010-05-06. "Has Brazil's Lula become Iran's useful idiot?". http://voices.washingtonpost.com/postpartisan/2010/05/has_brazils_lula_become_irans.html. 2010-05-14.
- Hiatt, Fred, 2010-05-10. "China's red carpet for Kim Jong Il". <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/05/09/AR2010050902445.html>. 2010-05-14.
- Hoagland, Jim, 2002-02-07. "Questions About the Colossus". <http://pqasb.pqarchiver.com/washingtonpost/access/105787452.html?FMT=ABS&FMTS=ABS:FT&date=Feb+7%2C+2002&author=Jim+Hoagland&pub=The+Washington+Post&edition=&startpage=A.25&desc=Questions+About+the+Colossus>. 2010-05-12.
- IAEA (International Atomic Energy Agency). "Islamic Republic of Iran". <http://www-pub.iaea.org/MTCD/publications/PDF/cnpp2009/countryprofiles/Iran/Iran2008.htm>. 2010-05-14.
- Indyk, Martin, 2010-04-19. "When Your Best Friend Gets Angry". <http://www.nytimes.com/2010/04/20/opinion/20iht-edindyk.html?scp=1&sq=when%20your%20best%20friend&st=cse>. 2010-05-14.

- Kinsley, Michael, 2002-02-08. "The War Keeps Growing". <http://pqasb.pqarchiver.com/washingtonpost/access/106061809.html?FMT=ABS&FMTS=ABS:FT&date=Feb+8%2C+2002&author=Michael+Kinsley&pub=The+Washington+Post&edition=&startpage=A.31&desc=The+War+Keeps+Growing>. 2010-05-12.
- Krauthammer, Charles, 2010-04-16. "Obama's Nuclear Posturing, Part Deux". <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/04/15/AR2010041504663.html>. 2010-05-14.
- Ledare, New York Times, 2002-01-30. "George W. Bush's moment". <http://www.nytimes.com/2002/01/30/opinion/george-w-bush-s-moment.html?scp=3&sq=george%20w%20bush's%20moment&st=cse>. 2010-05-11.
- Ledare, New York Times, 2010-04-06. "Mr. Obama's Nuclear Policy". <http://www.nytimes.com/2010/04/07/opinion/07wed1.html?scp=1&sq=mr.%20obama's%20nuclear%20policy&st=cse>. 2010-05-14.
- Ledare, New York Times, 2010-04-19. "Iran, Sanctions and the Memo". <http://www.nytimes.com/2010/04/20/opinion/20tue1.html?scp=1&sq=iran%20sanctions%20and%20the%20memo&st=cse>. 2010-05-14.
- Ledare, Washington Post, 2002-02-20. "Cross Talk Among Allies". <http://pqasb.pqarchiver.com/washingtonpost/access/109133745.html?FMT=ABS&FMTS=ABS:FT&date=Feb+20%2C+2002&author=&pub=The+Washington+Post&edition=&startpage=A.14&desc=Cross+Talk+Among+Allies>. 2010-05-12.
- Lugar, Dick, 2001-12-06. "Eye on a Worldwide Weapons Cache". <http://pqasb.pqarchiver.com/washingtonpost/access/93616151.html?FMT=ABS&FMTS=ABS:FT&date=Dec+6%2C+2001&author=Dick+Lugar&pub=The+Washington+Post&edition=&startpage=A.39&desc=Eye+on+a+Worldwide+Weapons+Cache>. 2010-05-12.
- Neumann, Iver B., 2003. *Mening, materialitet och makt. En introduktion till diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Owens, Patricia – Smith, Steve i Baylis, John - Smith, Steve (red.), 2005. *The globalization of world politics: an introduction to international relations*. 3. ed. Oxford: Oxford University Press
- Saffire, William, 2002-01-31. "To Fight Freedom's Fight". <http://www.nytimes.com/2002/01/31/opinion/31SAFI.html?scp=1&sq=to%20fight%20freedom's%20fight&st=cse>. 2010-05-11.
- Saffire, William, 2002-01-10. "Arafat's Implausible Denials". <http://www.nytimes.com/2002/01/10/opinion/arafat-s-implausible-denials.html?scp=1&sq=arafat's%20implausible&st=cse>. 2010-05-11.
- Said, Edward W., 1997. *Covering Islam: how the media and the experts determine how we see the rest of the world*. Rev. ed., 1. Vintage Books ed. New York: Vintage Books.
- Said, Edward W., 2006. *Orientalism*. Stockholm: Ordfront.
- Shambaugh, David – Litwak, Robert S., 2001-10-17. "Common Interests In a Hazardous World". <http://www.nytimes.com/2001/10/17/opinion/common-interests-in-a-hazardous->

- world.html?scp=2&sq=common%20interests%20in%20a%20hazardous&st=cse. 2010-05-11.
- Thatcher, Margaret, 2002-02-11. "Advice to a Superpower". <http://www.nytimes.com/2002/02/11/opinion/11THAT.html?scp=1&sq=advice%20to%20a%20superpower&st=cse>. 2010-05-11.
- Weldes, Jutta, 1999. *Constructing national interests: the United States and the Cuban missile crisis*. Minneapolis, Minn.: University of Minnesota Press.
- Winther Jørgensen, Marianne – Phillips, Louise, 2000. *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Woolsey, R. James, 2010-05-06. "Too Much Mr. Nice Guy". <http://www.nytimes.com/2010/05/07/opinion/07iht-edwoolsey.html?scp=1&sq=too%20much%20mr%20nice&st=cse>. 2010-05-14.